

مطالعه ساختار و تزئینات مسجد مدرسه حیدریه در دوره سلجوقی

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۳/۲۹

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۴/۳۰

کد مقاله: ۵۸۱۴۰

زهرا عسگری^{۱*}، عبدالرضا چارئی^۲

چکیده

در طراحی اسلامی به خصوص معماری، تزئینات مهم‌ترین عنصر وحدت بخش محسوب می‌گردد. مسجد حیدریه نه تنها به عنوان جایگاهی برای عبادت، بلکه مأمی برای مردمان مسلمان و خط کوفی به عنوان نخستین خطی که کلام وحی با آن نگاشته شده مطرح می‌شود. در راستای تاکید و بیان عبارت‌های مقدس برای مسلمانان هیچ خطی مناسب‌تر از خط کوفی و هیچ تزئینی مقدم‌تر از نقوش گیاهی و هندسی در خدمت مقاصد مقدس و تزئینی نبوده است. هدف اصلی این تحقیق شناسایی، گردآوری و تحلیل شاخصه‌های تزئینی موجود در مسجد مدرسه حیدریه که متعلق به دوره سلجوقی است، می‌باشد. سوال این است که بنای آجری مسجد مدرسه حیدریه دارای چه ویژگی‌های تزئینی می‌باشد؟ روش تحقیق توصیفی - تحلیلی و براساس گردآوری کتابخانه‌ای، میدانی و بازدیدهای صورت گرفته می‌باشد و در نتیجه حاصل از این پژوهش مشاهده می‌شود که اجزای تشکیل‌دهنده تزئینات با استفاده از سه شاخصه تزئینی از قبیل به کارگیری تزئینات گیاهی، هندسی و کتیبه کوفی مورق در تنوع نوشتاری با به کارگیری فن گچبری تبحر و تنوع طلبی هنرمند گچبر را در تزئینات و تنوع در حرکت قلم را متظاهر می‌شود. و اما وجود شاخصه‌های تزئینی، گل میخ‌های میان آجری با مصالح گچی به عنوان بندکشی‌های مدرن هندسی و شاخص، وجود نقش‌های هندسی تزئینی با مصالح سفال لعابدار، در ترکیبی به جا به عنوان تزئینات شاخص بدون آشفتگی بصری در جایگاه خود قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: ساختار تزئینات، کتیبه خط کوفی، مسجد حیدریه، سلجوقی

۱- کارشناس ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد تهران، ایران (مسئول مکاتبات) zahraasgari100@yahoo.com

۲- استادیار، عضو هیئت علمی دانشکده هنر، دانشگاه شاهد تهران، ایران